

Hibridna tijela

Fenrich, Robert

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:300955>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**

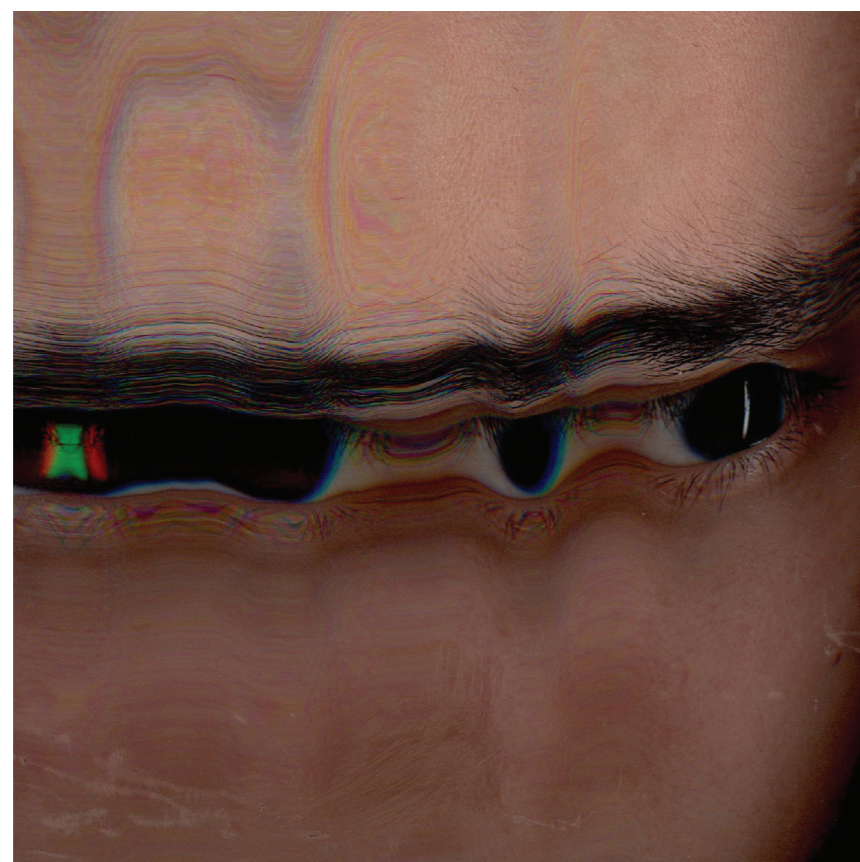


Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)







SADRŽAJ

UVOD	5
RAZVOJ LIKOVNOG IZRAZA.	6
DIPLOMSKI RAD	15
PROCES RADA I TEHNIČKA IZVEDBA	18
INSPIRACIJA - UZORI	22
POJMOVI I BILJEŠKE	31
LITERATURA	33



Uvod

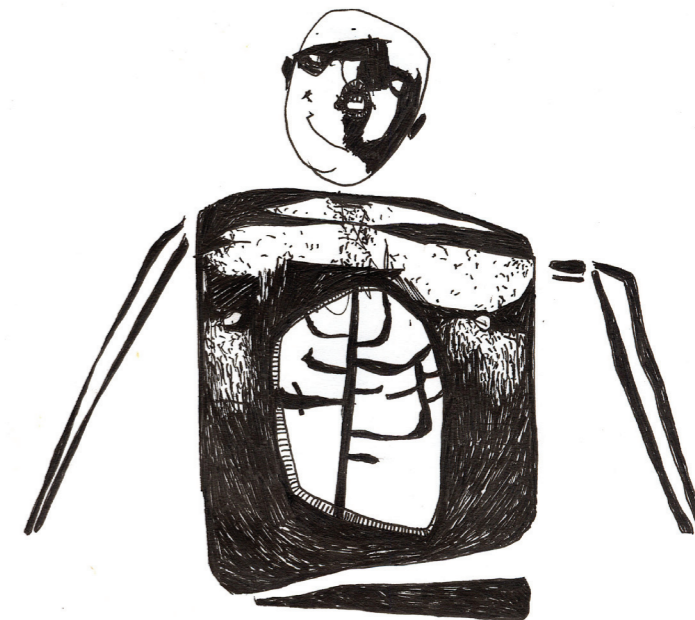
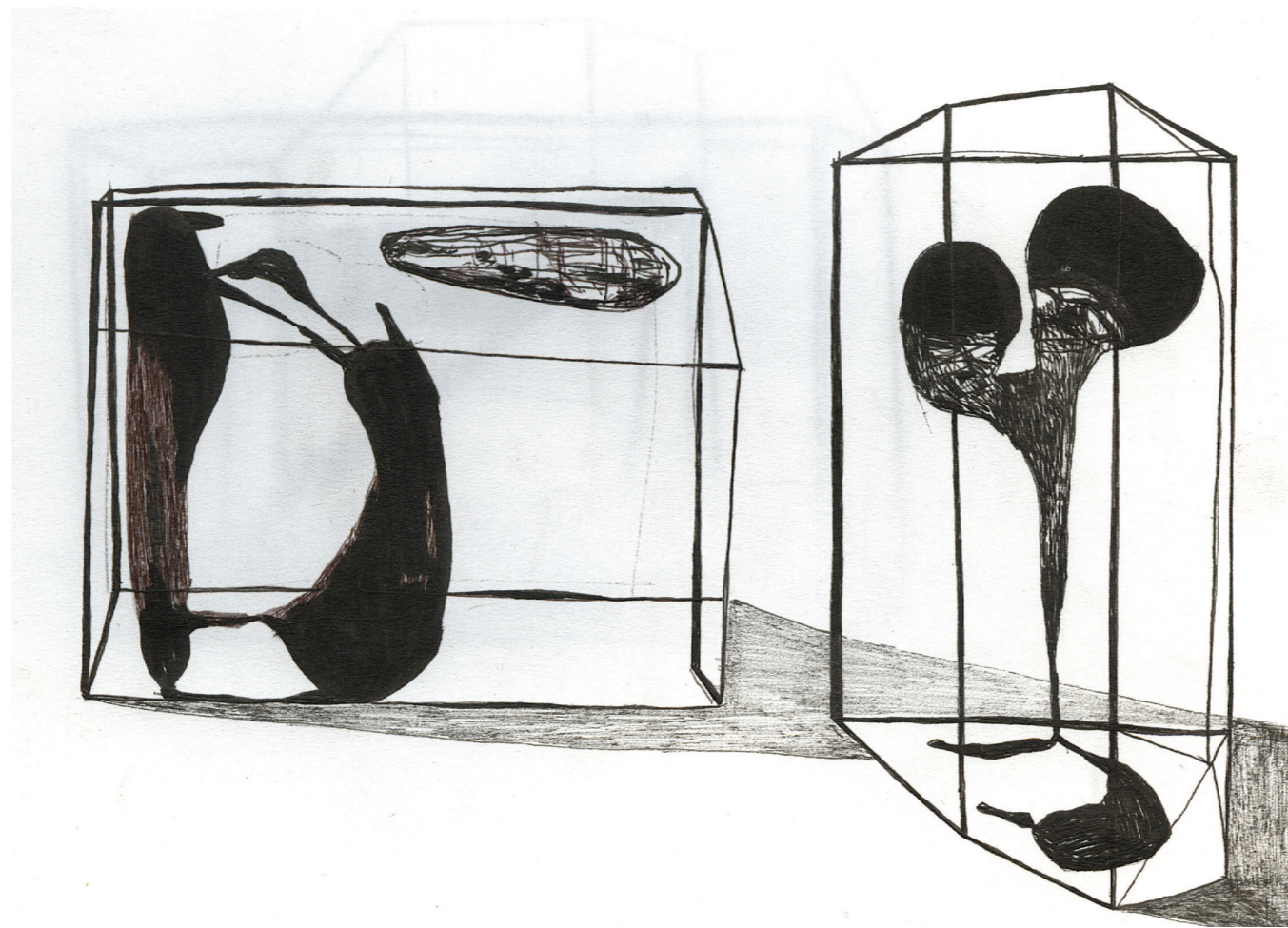
Inspiraciju za svoj diplomski rad pronalazim u kompleksnim organizmima, ideji tjelesnosti i težnji svih organizama za adaptacijom i promjenom. Kroz seriju radova razmišljam o granicama narativa čovjeka i želji za shvaćanjem i imanjem svijeta. U radovima je prisutna ideja organizacije jednostavnih organizama u kompleksnije forme kroz diskurs promjene i adaptacije i fokus na potencijalni budući evolucijski narativ transcendencije tjelesnosti. Zanima me čovjek kao mjera svijeta oko sebe i trenutak organizacije svijeta prema kategorijama ljudskog narativa. Prisutan je doživljaj stvarnosti kao refleksije nas samih i odnosa tijela i tehnologije kao našeg produžetka. Razmišljam o trenutku tehnološke singularnosti i ideji kolektivnog organizma bez granica ega kroz narativ tehnološkog kolektivnog bića. 'Hive mind' je zamišljeni entitet koji se sastoji od velikog broja subjekta koji međusobno dijele svoje znanje i mišljenje, a zajedno proizvode nekritičku sukladnost ili kolektivnu inteligenciju.

U radu je prisutna estetika organskog, tjelesnog horora. Organskim oblicima kroz dekonstrukciju forme tijela pokušavam prikazati narativ širenja ideje tjelesnosti i distorziju ideje organizma. Radovi su skulpturalni, postavljeni u prostoru u obliku instalacije. Medij instalacije u prostoru dozvoljava mi komunikaciju koja je direktna, uvjetovana prostorno. Kroz instalaciju u prostoru tematiziram potencijalni diskurs širenja i konceptualizacije ideje čovjeka. Prilikom izrade diplomskog koristim razne industrijske materijale koje kombiniram s nađenim objektima. Bitno čitanje radova je u kontekstu vremena, odnosno situacije globalne pandemije i izolacije koja je utjecala na moje razmišljanje.

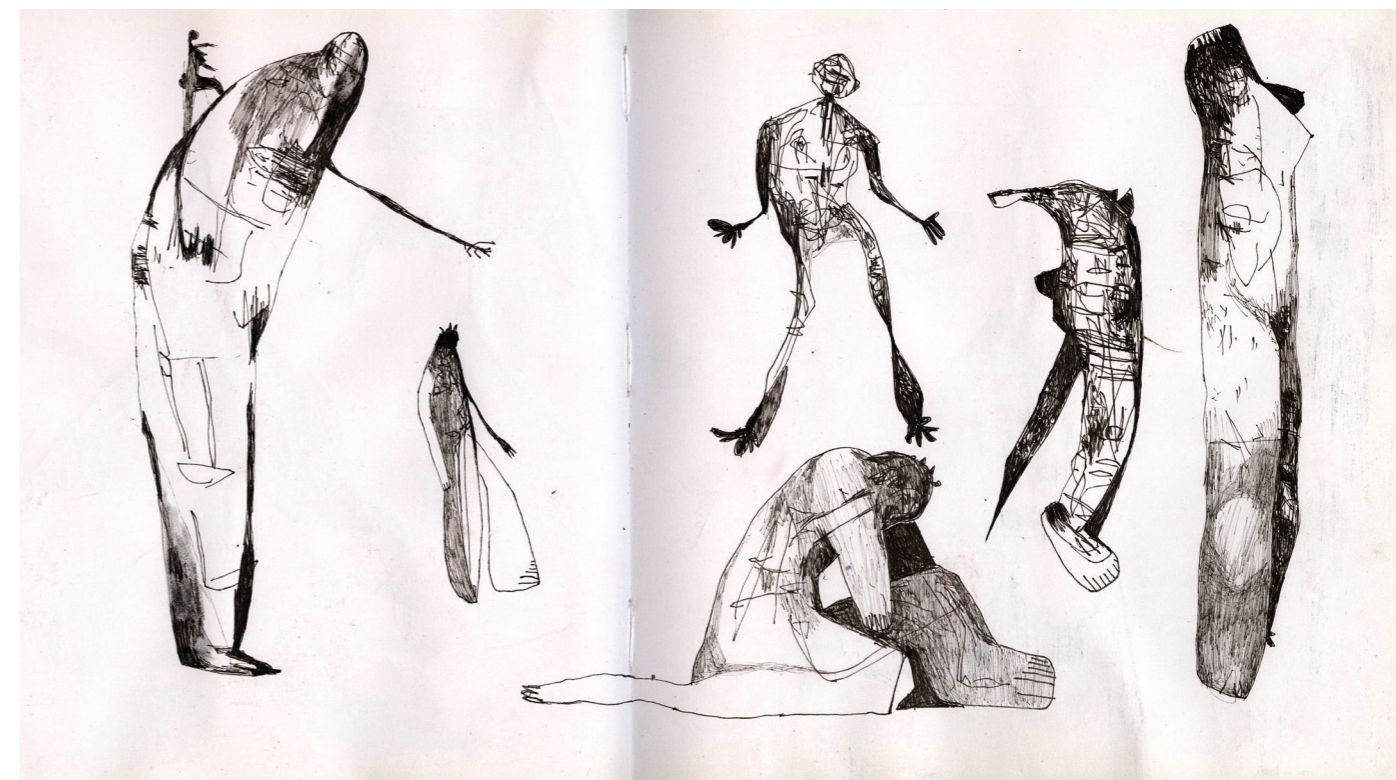
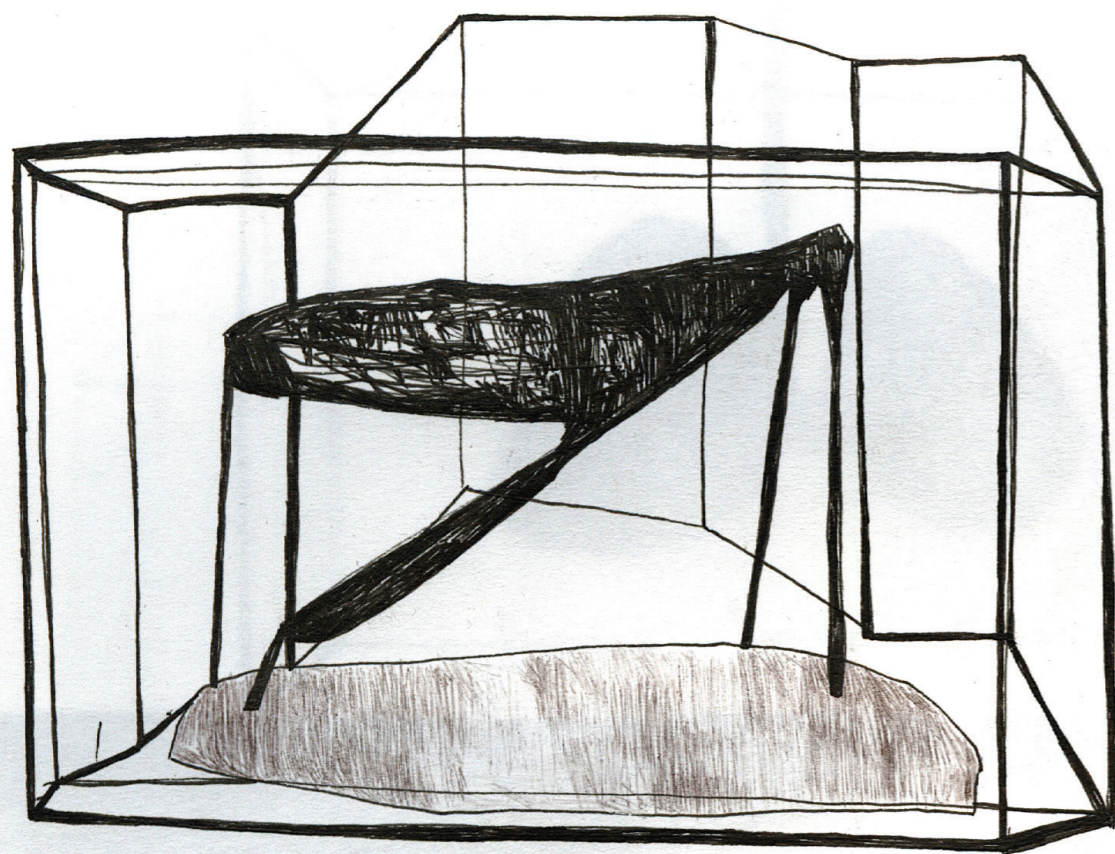
Razvoj likovnog izraza

Kroz godine studiranja na Likovnoj akademiji moj umjetnički izričaj i interes mijenjao se u dijalogu sa svakom novom spoznajom, kako tehničkom tako i s mojim razumijevanjem svijeta. Za vrijeme studija nisam se opredijelio za jedan alat ili tehniku koja mi leži nego sam se uvijek iznova tražio. Rekao bih da sam svakom novom tehnikom, eksperimentom i pogreškom naučio nešto novo i pronašao novi smjer. Kada retrospektivno gledam na opus radova nastalih za vrijeme studija, mogu reći da je varijacija bilo mnogo po pitanju medija, procesa ili samih ideja. Unatoč tome ono što povezuje cijeli opus je osobni proces, rast i razvoj. Početak mojeg studiranja obilježili su radovi koji su se uglavnom bazirali na linijskom crtežu što je na drugoj godini preraslo u eksperimente u medijima grafike i slikarstva. Odabir mentora i odlazak na treću godinu pružio mi je više prostora i slobode za daljnje traženje. Na trećoj godini bavio sam se uglavnom medijima crteža i kolaža, međutim najviše bi istaknuo seriju malih plastika koje sam na kraju i izložio na završnoj izložbi treće godine. Male plastike nastale su kombiniranjem i spajanjem raznih objekata u oblike stiliziranih životinja. Radi se o seriji koju bi uzeo kao početak mojeg razmišljanja o simboličkom jeziku i kompleksnim organizmima. Gledajući retrospektivno prepoznajem uzorke misli koji su me vodili prema motivu mojeg završnog rada, a rekao bi da je taj smjer razmišljanja započeo na trećoj godini otkrivenjem nove dimenzije materijaliziranja ideje kroz trodimenzionalne objekte. Plakat je još jedan od medija koji je u meni potaknuo veliki interes a kroz njega počeo me zanimati digitalni print kao medij likovnog stvaranja. Kroz četvrtu godinu nastavljam se tražiti u medijima malih plastika i digitalne grafike. Na petoj godini studija krenuo sam hrabrije ulaziti u prostor sa svojim radom i dao sam si dosta slobode za eksperiment. Serijom objekata u prostoru bavio sam se idejom seksualnosti i ritualnog prostora. Eksperimentiranjem s instalacijom na petoj godini studija kroz odnos prema prostoru otvorili su mi se neki novi smjerovi misli koji su me na kraju doveli do realizacije diplomskog rada. Diplomski studij započinjem eksperimentiranjem s industrijskim materijalima. Kroz eksperimente pronalazim ideju koja je rezultirala izradom završnog rada.





crteži i skice 2016./2017.





plakat za Festival svjetske književnosti 2017.



plakat za Noć muzeja 2017.



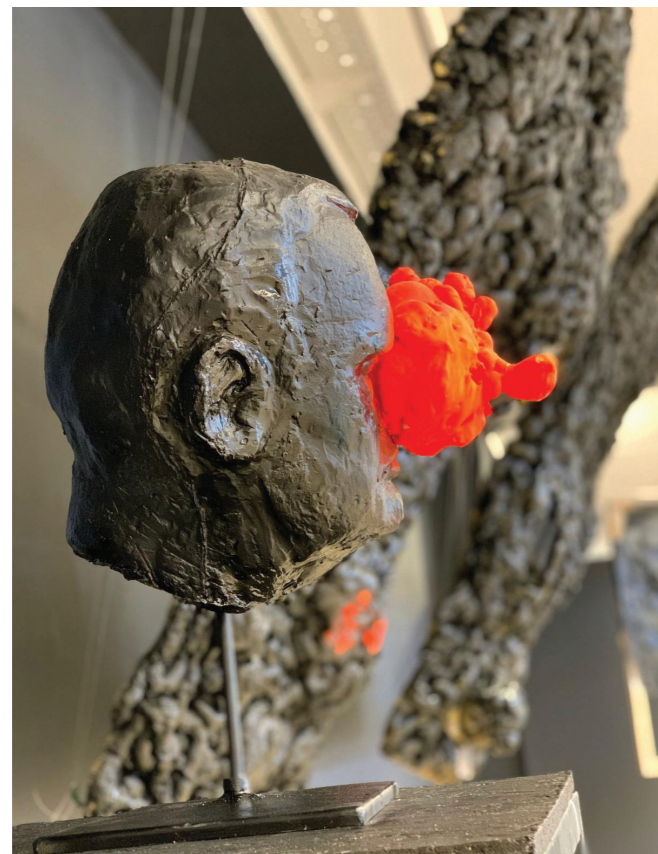
"Vascular" digitalni print 2018.



"Konzerva", 2019.

"Spol i Temperament", 2019.





“Agglomeracije” Art Zagreb 2020.



Diplomski rad

Početna točka i glavni motiv mojeg diplomskog rada je čovjek kao kompleksni organizam u odnosu s tehnologijom i vlastitom tjelesnosti. Esencija koja razlikuje čovjeka od drugih bića je percepcija svijeta kao produžetka svoje tjelesnosti. Prema teoriji Bernarda Stiglera iz njegove knjige "Technics and Time"; upotreba alata omogućila nam je da svoje misli i memoriju pohranimo izvan svojeg tijela kroz pismo i umjetnost. Pisanje i umjetnost omogućili su nam da imamo simboličko razmišljanje, povijest i kulturu, kroz materijaliziranje vlastite memorije iz prolaznog organa u vanjski svijet.

Možemo zaključiti da upravo kroz upotrebu alata čovjek konceptualizira sebe. Unutar čvrsto postavljene mreže kulturnih i povijesnih narativa vodimo dijalog i misao o sebi. Informacije i konceptualizacije imaju potencijal nadživjeti čovjeka iz kojeg proizlaze. Pismo i simbolički jezik tako možemo interpretirati kao prve oblike tehnologije. Ljudi ne pišu i stvaraju umjetnost zato što smo racionalni i slobodni već smo slobodni i racionalni jer imamo pismo i stvaramo umjetnost. „Prema Suzane Langer simbol je bitna odrednica čovjeka. Čovjek nije „životinja koja upotrebljava znakove” nego „životinja koja stvara simbole” (animal symbolicum). Stvaranjem simbola on iskazuje svoju moć spoznavanja i mijenjanja realnosti. Percepcija svijeta nije kopija nego određen način viđenja svijeta. Prikaz (image) nije kopija opažaja nego njegova projekcija u drugu dimenziju, u oblik koji se naziva slika (image). Simboli nastaju na razini svijesti na kojoj se odigrava predočavanje.”¹

¹ Marshal McLuhan, Razumijevanje medija: mediji kao čovjekovi produžetci

U svojem radu se ne bavim esencijom čovjeka nego razmišljam o ideji čovjeka kao otvorenog dijaloga kroz vrijeme, koji svijet oko sebe shvaća 'dijelom-sebe' - produžetkom, nastavkom odnosno protezom. Ljudi kroz svoju tjelesnost prožimaju prostor o čemu Maurice Merleau-Ponty zaključuje „Tijelo je naše opće sredstvo za imanje svijeta.(...) Tijelo je vozilo bitka u svijetu, a imati tijelo, to za živo biće znači spojiti se s određenom sredinom (...)”¹. Čovjek mijenja svijet oko sebe i kao takav nema čvrstu fiksnu prirodu, naša kolektivna memorija nalazi se van našeg tijela, a kroz upotrebu alata i kreativni nagon konstantno transcendiramo ideju sebe. Tehnologija je tako oduvijek čvrsto vezana uz čovjeka kao produžetak njega samoga. Kroz nju čovjek se povezuje s prirodom i konceptualizira svoje postojanje. Prema Martinu Heideggeru esencija tehnologije nije proizvod čovjeka već dio svijeta u kojem se nalazimo.² Ta misao ne umanjuje činjenicu da svako razmišljanje i novi koncept nastaje iz povijesti ljudskog razmišljanja. Ljudi su produkt povijesti, to jest raznih uzoraka misli i konceptualizacija u vremenu. Proces započinje upotrebom alata koji se razlikuje od načina na koji ga koriste druge životinje. Čini se da upravo taj alat koristi nas isto koliko i mi koristimo njega.

Jean Francois Lyotard kaže „Svaki materijalni sustav je tehnološki, ako filtrira informacije korisne za svoj opstanak, ako pamti i obrađuje te informacije i donosi zaključak na temelju regulirajućeg učinka ponašanja, to jest, ako intervenira u okolišu i utječe na njega kako bi se barem osiguralo njegovo trajanje.”³ Mrežu kompleksnih društvenih i tehnoloških sistema možemo sagledati kao produžetak čovjeka danas. Sustavi društvenih struktura i tehnologije obnašaju svoje funkcije kako bi se sistem (tijelo) u kojem društvo obitava organiziralo, produžilo i proširilo.

Situacija globalne pandemije značajno je obilježila moje razmišljanje o subjektu čovjeka, tjelesnosti, našem odnosu s tehnologijom i viziju budućnosti. Kroz period pandemije i samoizolacije, krenuo sam istraživati o znanstvenim narativima mikro svijeta i organizama, bioloških sistema i mikro - makro odnosa koji čine organizam. Tijelo se sastoji od mnogo stanica - sitnih građevnih blokova svakog organizma, a organizam je složeni sustav ili sustavi organa koji funkcioniraju skladno. Biološko tijelo sastavljeno je od raznih mikro i makro sistema koji međusobno komuniciraju kroz razmjenu kemijskih procesa i informacija, obnašaju svoje funkcije u svrhu opstanka organizma.

„Čovjek se može promatrati kao superorganizam u kojem se stanice čovjeka nalaze u kontinuiranoj interakciji s mikroorganizmima. Mikrobiom je pojam koji se odnosi na skup genoma mikroorganizama koji žive unutar našeg organizma kao i na našoj koži, a većinom se radi o bakterijama i virusima.”⁴

1 Maurice Merleau-Ponty, Fenomenologija percepcija

2 Martin Heidegger, The Question Concerning Technology and Other Essays

3 Jean - Francois Lyotard, The Inhumane, Reflections on time

4 Ideje.hr > Mikrobiom čovjeka

'Superorganizam' živi u svojevrsnoj simbiozi s mikroorganizmima, njegove stanice nalaze u kontinuiranoj interakciji s mikrobiomom odnosno kolektivno organiziranim mikro svijetom koji utjelovljuje našu tjelesnost. Kroz usporedbu bioloških organizama s aspektima kompleksnih organa i organizacija našeg društva u meni se rađa perspektiva ideje umreženog čovječanstva kao ideje hibridnog tehnološkog kolektivnog organizma. U svojem radu pokušavam dovesti u pitanje odnos između ideje tehnološke singularnosti i biološkog tijela. „Novi mediji i tehnologije s pomoću kojih se proširujemo i produžujemo, dijelovi su goleme kolektivne operacije koja se izvodi na društvenome tijelu bez ikakvih antiseptičkih sredstava. Ako su te operacije potrebne, mora se uzeti u obzir neizbježnost zaraze cjelokupnog sustava tijekom operacije. Naime, kad se kakvom novom tehnologijom obavljaju operacije na društvu, područje reza nije najviše pogođeno. Promjene zahvaćaju cijeli sustav. Svaki novi utjecaj mijenja omjere među svim osjetilima.”¹ Pojava interneta i raznih aplikacija, rezultirala je kolektivnom povezanošću koja je došla do nevjerojatnih razmjera. Globalno umrežavanje uzrokuje ogromnim skladištem informacija u cloudu, koje su u svakom trenutku dostupne subjektu gdje god se nalazio. Cloud se odnosi na servere kojima se pristupa putem Interneta te softver i baza podataka koji se izvode na tim serverima. Jedan od velikih fokusa tehnologije uvijek je bila potreba za prijenos informacije i globalno povezivanje. Sustavi društvenih struktura i tehnologije obnašaju svoje funkcije kako bi se sistem (tijelo) u kojem društvo obitava organiziralo, produžilo i proširilo. „Danas, nakon više od stoljeća električne tehnologije, i naš središnji živčani sustav sudjeluje u globalnom zagrljaju, a prostor i vrijeme, barem na našem planetu, više ne postoje. Veoma brzo se približavamo završnoj fazi čovjekovih produžetaka tehnološkoj simulaciji svijesti, kada će kreativni proces spoznavanja kolektivno i združeno obuhvaćati cijelo ljudsko društvo, jednako kao što smo preko raznih medija već produžili svoja osjetila i živce. Hoće li produžetak svijesti, za čime toliko dugo tragaju oglašivači pojedinih proizvoda, biti "dobra stvar", pitanje koje dopušta široka rješenja.(...)”² Svaki produžetak, bilo kože, ruke ili noge, utječe na ukupan psihički i društveni sklop.” Umjetna inteligencija sa sobom nosi brojna pitanja na koja još uvijek nemamo konkretne odgovore. Svakim novim napretkom na području AI (artificial intelligence) tehnologije smanjuje se razlučivost između čovjeka i mreže koje obnašaju kompleksne funkcije. Pitanje esencije čovjeka koja nas razlikuje od tehnologije koju stvaramo smanjuje se svakim novim postignućem znanstvenika na području AI tehnologije, odnosno sve manje je diferencijalnih trenutaka koji su se prije smatrali isključivo ljudskim ponašanjem.

1 Marshal McLuhan, Razumijevanje medija: mediji kao čovjekovi produžetci

2 Marshal McLuhan, Razumijevanje medija: mediji kao čovjekovi produžetci

Proces rada i tehnička izvedba

Istraživanje raznih filozofskih ideja i znanstvenih istraživanja vezanih uz tehnologiju i biologiju čovjeka bio je početak konceptualizacije rada. Konceptualizacija diplomskog rada odvijala se u suodnosu s procesom rada. Kroz eksperiment s raznim materijalima i sakupljanje objekta interesa krenuo sam u proces dijaloga između ideje i procesa materijalizacije. Narrative koje stvaram u svojem radu dobivam kroz skulpturalni medij odnosno instalaciju u prostoru. Proces rada omogućava mi da sukobljavam dva ili više objekta i tako dobivam nova čitanja. Serija instalacija u prostoru nastala je kombiniranjem različitih pronađenih, napuštenih i sakupljenih objekata. Kombinacijom raznih industrijskih materijala s objektima interesa materijaliziram svoje misli. Neki od industrijskih materijala koje koristim kako bi dobio organske forme su pur pjena, silikon, univerzalno ljepilo, lak za brodove, sprej u boji, staklena mreža za fasadu, stiropor...

Moj proces rada je dosta intuitivan, proizlazi iz kombinacije svjesnih i podsvjesnih procesa misli. Odnos između svjesnog i podsvjesnog dijaloga je koji u svojem radu vidim kao trenutak sinteze interesa i informacija. U procesu rada razmišljam o odnosima između radova u kontekstu prostora i tjelesnosti. Medij skulpture odabirao sam jer u svojoj biti ima čitanje tijela što znači da je uvijek u prostornom suodnosu s promatračem. "Skulptura u širem smislu je objekt, skup objekta, prostorna instalacija objekta ili bilo koji fenomen nastao evolucijom ili revolucijom tradicije i discipline skulpture, odnosno odlukom umjetnika da ga tretira kao skulpturu."¹

¹ Miško Šuvaković, Poimovnik suvremene umjetnosti





Inspiracija - uzori

Umjetnici koji su najviše utjecali na moji rad vezani su uglavnom uz medije skulpture i instalacije. U kontekstu mojeg diplomskog rada istaknuo sam njih par s kojima estetski ili tehnički imam dodirne točke.



STJEPAN GRAČAN

Stjepan Gračan jedan od osnivača Grupe Biafra te dugogodišnji profesor na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Kiparski opus Stjepana Gračana, biafranski i postbiafranski, čine skulpture i objekti koji kroz figurativnu formu, ali i deformaciju oblika, nastoje interpretirati fenomene otuđenog svijeta današnjice. s članovima Grupe od 1970.-1978. predstavljao je Zagrebačku angažiranu suvremenu umjetničku scenu koja je figuracijom i kritičkim djelovanjem nastojala parirati apstrakciji i njezinoj autonomiji. Gračan opsesivno širi i produbljuje prostor traumatskog koji njegove skulpture isporučuje gledatelju zgroženom njihovom uznemirujućim sadržajem i zaprepašujućom destrukcijom forme, Od svojih ranih početaka postavljao je pitanje stvarnog stanja stvari koji poziva na otpor, na angažirano sudjelovanje i djelovanje u situaciji čovjeka i društva u aktualnom svijetu.



SARAH LUCAS

Radovi Sarah Lucas uglavnom su sirovi, seksualni i iskreno skeptični prema ispravnosti i društvenoj represivnosti, posebno u vezi s tijelom i njegovim osnovnim impulsima. Oblikovanjem kroz kombinaciju najlonki punjenih paperjem od pamuka ili vune sugerira ženske polufigure iz serije "Bunny Gets Snookered" i apstraktne, smotane čvorove upečatljivo izražajnih komada "NUDS", koji mogu sugerirati zapletene parove, malformirane šake ili Matisseove skulpture. Radovi se nagnju primitivizmu i apstrakciji, a njihov ih seksualni element povezuje s rodno orijentiranim djelima koja su definirala praksu Sarah Lucas u ranim 1990-ima i nakon toga. Skupovi pronađenih predmeta postali su podloga za žensko tijelo ili bestjelesne i gestikulirajuće udove.





LOUISE BOURGEOIS

Radovi Louise Joséphine Bourgeois prilično su ostavili trag na mene, najviše zbog jačine simbola koje koristi i načina na koji sukobljava organske tjelesne forme s objektima i simbolima. Louise Bourgeois za stvaranje svojih snažnih umjetničkih djela inspiraciju crpi u svojim mučnim sjećanjima iz djetinjstva. Ta sjećanja nisu bila specifična, već slojevitost emocionalnih odgovora na složeni odnos koji je imala s roditeljima i njihov međusobni odnos.

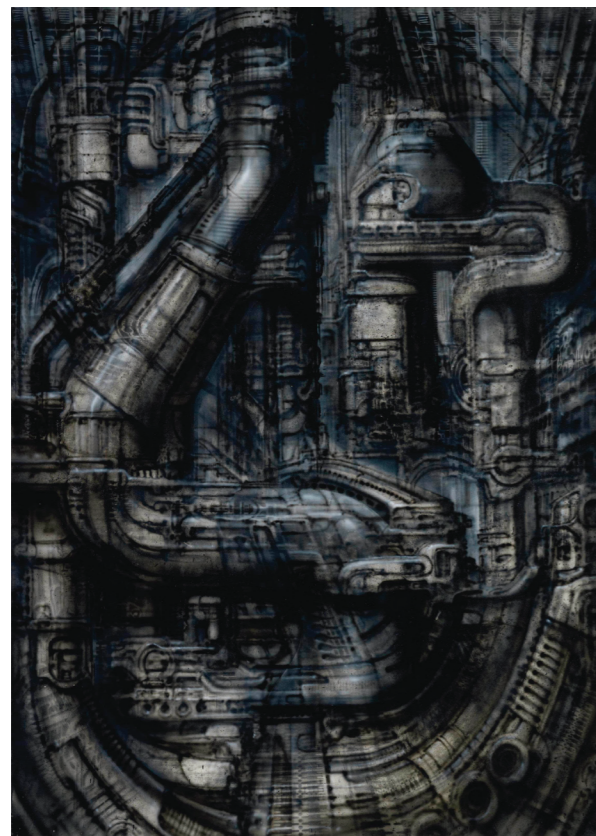


ADRIANA VAREJAO

Adriana Varejao je Brazilska umjetnica koja živi i radi u Rio de Janeiru. U svojem radu suprotstavlja strukturnu jednodimenzionalnost i stabilnost protiv ljudskog uništenja. Ova se umjetnička djela sastoje od presječenih zidova prekrivenih pločicama koji su ispunjeni ljudskim organima. Koristeći ove slike, Varejao komentira postkolonijalnu brazilsku društvenu strukturu i implicira da se kolonijalno utjecani poredak temelji na uništenju i nasilju.

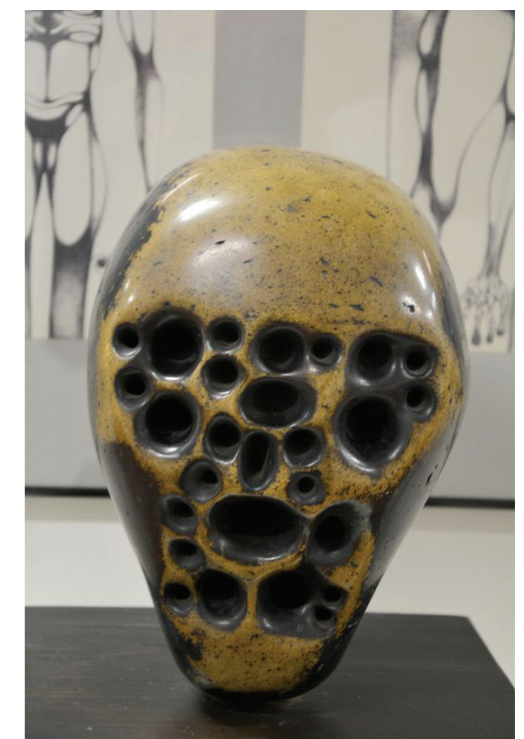
Hans Ruedi Giger

H. R. Giger Švicarski je umjetnik poznat kao jedan od istaknutih svjetskih umjetnika fantastičnog realizma odnosno po njegovim slikama ljudi i strojeva povezanih u hladnim biomehaničkim odnosima. Prva dijela proizvodi, uglavnom kroz medije crteža tušem i uljanih slika. Ubrzo nakon toga, otkrio je airbrush kroz koji je stvorio svoj jedinstveni stil slobodnog slikanja. Do danas je objavljeno više od 20 knjiga o Gigerovoj umjetnosti. Najpoznatija Gigerova knjiga, *Necronomicon*, objavljena 1977. godine, poslužila je kao vizualna inspiracija filmu *Alien* redatelja Ridleyja Scotta, prvom Gigerovom prvom filmskom zadatku, koji mu je 1980. donio Oscara za najbolje ostvarenje u vizualnim efektima. Ostala poznata Gigerova filmska djela su nacrti za *Poltergeist II*, *Alien3* i *Species*, kao i legendarni neizrađeni film, *Dina Alejandra Jodorowskyja*. Od početka karijere, Giger se također bavio kiparstvom i imao je trajnu želju da proširi temeljne elemente svoje umjetničke vizije izvan okvira papira u 3D stvarnost svoje okoline.



ZdzislawBeksinski

Zdzislaw Beksinski je Poljski umjetnik najpoznatiji po svojim nadrealnim distopijskim slikama. Njegove slike, fotografije, skulpture i grafike prikazuju jezive onostrane prostore i figure. "Želim slikati na takav način kao da fotografiram snove". Tijekom svoje karijere Beksinskog zanimaju elementi snova, tjelesnog horora, sadomazohizama i erotike. Unatoč mračnim prizvucima, Beksinski je tvrdio da su neka njegova djela pogrešno shvaćena. Beksinski nije bio previše nezainteresiran za moguće interpretacije; u skladu s time odbijao je dati naslove svojim crtežima i slikama.





Pojmovi i bilješke

TIJELO

Tijelo je opna (omotač) koji odvaja nešto od okruženja, stvar koja ispunjava neki prostor i razlikuje se od okolnog ambijenta po zatvorenoj cjelovitosti. Tijelo je živa stvar ili živi predmet koji se može identificirati s individuom ili subjektom kao njegova materijalna prisutnost ili pojava. Autonomni biološki organizam, vanjska pojava organizma. Tijelo je odnos diskurzivnog, vizualnog i haptičkog pozicioniranja pojavnosti ljudskog organizma kao stvarne ili prividne cjeline. U postmodernoj kulturi tijelo ima višeznačnu determinaciju fetiša, robe, informacije, prikaza, objekta, subjekta, simbola i označitelja ali i pokaznog uzorka pomoću kojeg se otkriva i pokazuje moć namjera ili efekta društvenih totaliteta.¹

SKULPTURALNA METAFORA

Skulptura nije objekt po sebi nego tijelo koje ima značenja o tijelu za druga tijela. Kuspitovo čitanje skulpturalne metafore je psihoanalitičko razumijevanje uobličena značenja u tijelu skulpture.¹ Skulpturalna metafora određena je nestabilnim i otvorenim odnosom doslovnog i figurativnog karaktera skulpture, odnosno bitnim (nužnim) i slučajnim sličnostima skulpture i tijela. Suvremena skulptura ne ograničava se na to da se projecira u stvarnom prostoru nego teži zauzimanju tog prostora. Prostor zauzet materijalom, oblikom i plastičkim tijelom., ključna je osobina skulpture, iz koje proizlaze njezina skulpturalna svojstva. Tijelo nije samo vidljiva vanjština. Kao što ljudsko tijelo ima unutrašnje organe, tako i tijelo skulpture ima unutrašnji svijet.²

MIXED MEDIA

Radovi nastali u novom realizmu, neodadi i fluksusu nastali eksperimentiranjem s tehnikama kolaža, asemblaža i ready madea. U kasnijim eksperimentima termin mixed media označuje korištenje više medija u prevladavanju statusa umjetničkog djela kao završenog objekta.³

RECIKLAŽA

Konceptualni medijski postupci u umjetnosti, kojima se potrošeni, odbačeni, poništeni, nepotrebljivi, itd. artefakti, prostori, institucije, značenja ili vrijednosti kulture obnavljaju i izlažu u kontekstu suvremene umjetnosti. Reciklaža je taktika ponašanja umjetnika i djelovanja umjetnika kao kulturnog radnika koji ponovo obrađuje artefakte kulture. Umjetnik / umjetnica proučava kulturu, pretražuje njene arhive, depoe, otpade i ukazuje na složene procese brisanja ili obnove u mikro- ili makro - političkim svjetovima suvremenog svijeta.⁴

¹ Miško Šuvakuvić, Poimovnik suvremene umjetnosti

² Marshall McLuhan Razumijevanje medija

³ Miško Šuvakuvić, Poimovnik suvremene umjetnosti

⁴ Miško Šuvakuvić, Poimovnik suvremene umjetnosti

REALNO, SIMBOLIČKO, IMAGINARNO

U tradicionalnoj terminologiji simboličko je sam govor i čine ga jezični znakovi koji proizvode značenje, a realni su izvanjezični predmeti na koje se govor odnosi (kamen, stolac, magarac). Prema Lacanu svakidašnja realnost je uvijek nešto imaginarno i povezana je s predočenim smislom i značenjem. Svakidašnjom realnošću vladaju skriveni zakoni simboličkog, zato Lacan razlikuje svakidašnje realno i realno.¹

PRONAĐENI PREDMET

Pronađeni predmet je prirodni ili umjetni predmet ili fragment predmeta koji umjetnik pronade (ili ponekad kupi) i čuva zbog nekog unutarnjeg interesa koji umjetnik vidi u njemu. Pronađeni predmeti (koji se ponekad nazivaju francuskim izrazom za pronađeni predmet „objet trouvé“) mogu se staviti na policu i sami po sebi tretirati kao umjetnička djela, pa tako i pružati inspiraciju umjetniku. Pronađene predmete umjetnik također može modificirati i predstaviti kao umjetnost, bilo više ili manje netaknutu kao u ready-madeima dade i nadrealističnog umjetnika Marcela Duchampa ili kao dio sklopa.²

FORMA

Forma je oblik, kraj, lik, vanjska strana, kalup, uzor, model. Prema općoj definiciji forma je za osjetila oblikovanja materijalna pojavnost umjetničkog djela ili način na koje djelo postoji. Forma postoji kao materijalna, perceptivna, semantička, estetska i umjetnička činjenica, odnosno, stvoreno i prisutno stanje stvari, ali i pojavnost (fenomen), izgled i predočivost umjetničkog i estetskog.³

READY MADE

Zamisao ready madea shvaćena je kao jezički postupak stvaranja i promjene značenja konkretnih predmeta i hipotetičkih teorijskih objekta.⁴ Ovdje su tri važne točke: prvo, da je izbor predmeta sam po sebi kreativan čin. Drugo, da otkazivanjem 'korisne' funkcije predmet postaje umjetnost. Treće, da su mu prezentacija i dodavanje naslova predmetu dali novu misao, novo značenje.⁵

KONTEKST

Kontekst je okvir ili okruženje u kojem se pojavljuje, nastaje, upotrebljava, označuje i razumijeva, predmet, situacija, događaj, biće, jezik, umjetničko djelo i njegovo značenje.⁶

¹Miško Šuvakuvić, Poimovnik suvremene umjetnosti

² www.tate.org.uk > art > art-terms

³ Miško Šuvakuvić, Poimovnik suvremene umjetnosti

⁴ Miško Šuvakuvić, Poimovnik suvremene umjetnosti

⁵ Marshall McLuhan Razumijevanje medija

⁶ Miško Šuvakuvić, Poimovnik suvremene umjetnosti

KIBORG

Kiborg je artifičijelni (tehnobiološki) organizam. U žargonima teorije umjetnosti i kulture razlikuju se dva koncepta.: (1) robot je artifičijelno tijelo različito od drugih tijela i izdvojeno iz prostora, a vođeno zadanim algoritmom biološkog (ljudskog subjekta), i (2) kiborg je artifičijelni regulacijski sistem uspostavljen između biološkog organizma i elektronsko - mehaničkog sistema. (...) Kiborg je metaforično biće neograničenih mogućnosti travestiranja (regulacijskog preoblačenja i maskiranja) u svijetu elektronske simulacijske realnosti. U filozofskom smislu kiborg je: (a) biće nastalo sintezom bića i nebića (metafizika stroja, metafizika drugog tijela od biološkog tijela, drugog života od biološkog života), (b) analitičko biće koje je posljedica (hardverska realizacija) analitičkih propozicija tehnike (filozofija jezika, filozofija stroja), i (c) ono što pokazuje interaktivne veze između prisutnosti (ontologije), izgleda (morfologije) i pojavnosti (receptije, potrošnje) prostorno vremenskog događaja artifičijelnog svijeta (fenomenologija). (...) Pitanje granice organizma i granice stroja svodi se na pitanje gdje počinje stroj, a gdje završava organizam?

INSTALACIJA

Instalacija je prostorni raspored slika, skulptura, objekata i konstrukcija. Ona nije jednostavni skup predmeta nego prostorno ovisan odnos barem dvaju dijelova s mogućnošću različitih rasporeda.

Filmovi i serije

MATRIX

Matrix je serijal filmova braće Wachowski koji priča o tehnološkom padu čovjeka. Film je priča u kojoj je stvaranje umjetne inteligencije dovelo do samosvjesnih strojeva koji zatvaraju čovječanstvo u sustav virtualne stvarnosti. Matrica čovječanstvo uzgaja kao izvor energije za sustav iz kojeg se pojedini zatvorenici uspiju osloboditi. Umjetna inteligencija ih progona unutar i izvan sustava Matrix jer ih smatra prijetnjom za svoj opstanak. Filmovi su usredotočeni na nedaće Nea, Trinityja i Morpheusa koji pokušavaju osloboditi čovječanstvo iz Matrice dok ih progone programi sustava, poput agenta Smitha. Priča uključuje reference na brojne filozofske, religijske i duhovne ideje. Utjecaji uključuju načela mitologije, animea i hongkonških akcijskih filmova (posebno "herojsko krvoprolie" i filmovi borilačkih vještina).

BLACK MIRROR

Black Mirror je britanska distopijska antologijska serija koju je stvorio Charlie Brooker. Epizode su samostalne, obično smještene u alternativnu sadašnjost ili blisku budućnost, često s tamnim i satiričnim tonom, iako su neke eksperimentalnije i svjetlije. Serija ispituje suvremeno društvo, posebno u odnosu s neočekivanim posljedicama novih tehnologija. Black mirror serija nadahnuta je starijim antologijskim serijama, poput Zone sumraka, za koje je Brooker smatrao da se mogu nositi s kontroverznim, suvremenim temama s manje straha od cenzure. Brooker je realizirao Black Mirror kako bi istaknuo teme povezane s odnosom tehnologije i čovjeka, kroz priče koje sadrže "način na koji sada živimo - i način na koji možemo živjeti za 10 minuta ako smo nespretni."

BLADE RUNNER

Blade runner film režisera Ridley Scott-a
Radi se o spoju znanstvene fantastike i noir detektivske fantastike, a značajan je po jedinstvenom postmodernom dizajnu produkcije koji postaje izuzetno utjecajan u žanru znanstvene fantastike. Radnja filma je distopija korporativnog oglašavanja, letećih automobila, zagađenja i ljudskih replikanta nalik androidima s kratkim životnim vijekom koje je izgradio Tyrell Korporacija za uporabu u opasnoj kolonizaciji izvan svijeta.

Literatura

Knjige:

1. Lyotard Jean-François, The Inhumane, Reflections on time, Polity Press, Cambridge, 1991.
2. Šuvaković Miško, Poimovnik suvremene umjetnosti; Horetzky, Zagreb, 2005.
3. Stiegler Bernard, Technics and time, Stanford University Press, California, 1998.
4. Heidegger Martin, The Question Concerning Technology and Other Essays, GARLAND PUBLISHING, INC., New York & London, 1977.
5. McLuhan Marshal, Razumijevanje medija: mediji kao čovjekovi proizvođači, Golden marketing - Tehnička knjiga, Zagreb, 2008.

Članci i internetski izvori:

<https://www.tate.org.uk/art>

<https://futureoflife.org/background/benefits-risks-of-artificial-intelligence/>

<http://ideje.hr/nama-ne-upravljaju-nasi-geni-geni-bakterija/>

Youtube kanal, PlasticPills https://www.youtube.com/channel/UC9XFvuObhfVUN-AGNch8Y_fw

Youtube: Blue Brain Project Overview

<https://www.youtube.com/watch?v=q2LVaPhM0ec&fbclid=IwAR0hhjPxSMKSgLkWMZ6ahFWU90FbXIRAmQj9UOrpPJlgXaf0Y7-4k4pzDdg>

Youtube kanal: Journey to the Microcosmos

<https://www.youtube.com/channel/UCBbnbBWJtwsf0jLGUwX5Q3g>

https://www.youtube.com/watch?v=Nv7_abwM2ug&t=303s&ab_channel=IsaacArthur

